

Onko meillä malttia sijoittaa lapsuuteen? 20.9.2018

Seminaarin avaus

Lea Pulkkinen, professori, Haukkalan säätiön puheenjohtaja

Toivotan teidät lämpimästi tervetulleiksi keskustelemaan elämämme ja tulevaisuutemme peruskysymyksestä -ihmisen hyvinvoinnista - ja sen edellytysten parantamismahdollisuuksista.

Kiitän Niilo Mäki säätiötä ja erityisesti Niilo Mäki Instituutin toiminnanjohtaja Juha-Matti Latvalaa hyvästä yhteistyöstä seminaarin järjestämisessä ja mahdollisuutta kytkeä seminaarimme Hyvä Alku –tapahtumaan, joka on saavuttanut tunnustetun aseman lasten hyvinvointia edistävien asioiden esiintuomisessa. Oli erinomaista, että voimme saada kuulla tapahtuman avajaistervehdykset seminaarimme alussa. Kiitokset perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikolle ja Jyväskylän kaupunginjohtaja Timo Koivistolle avajaistervehdyksistä.

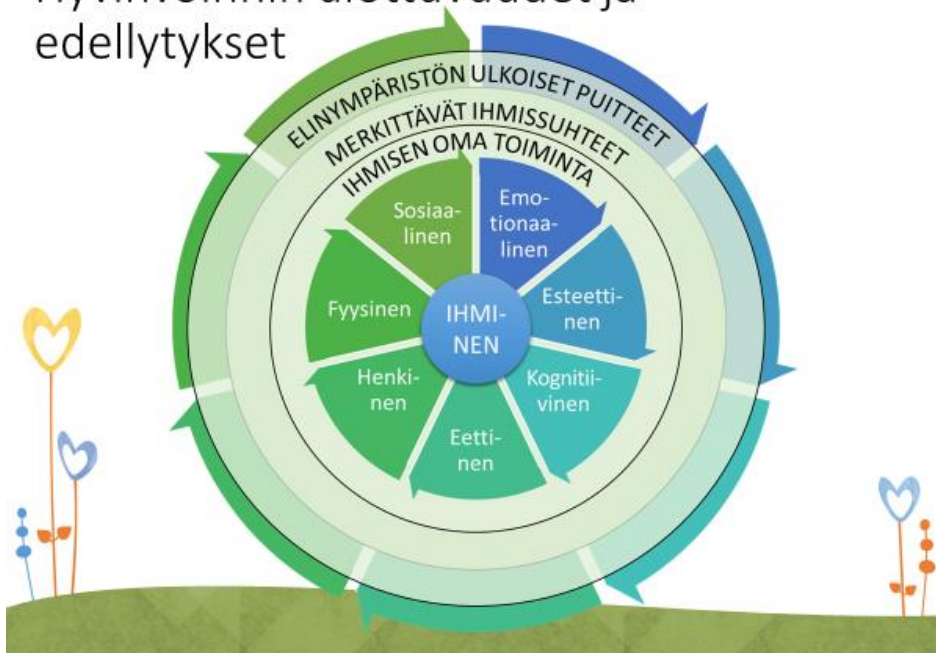
Kiitokset myös yhteistyökumppanuudesta seminaarin järjestämisessä, ITLAlle, Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiölle, jolle valtioneuvosto päätti tänä vuonna lahjoittaa 50 miljoonan euron edestä osakkeita lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Kuulemme säätiön edustajan, Taina Laajasalon, puheenvuoron tässä seminaarissa.

Samoin kiitokset Keski-Suomen Lasten ja perheiden palvelujen (LAPE) muutoshankkeelle ja erityisesti sen projektipäällikölle, Raija Harju-Kiviselle. Haukkalan säätiö on saanut parin viime vuoden ajan kehittää Keski-Suomen lapsiohjelmaa Keski-Suomen LAPEn piirissä. Haukkalan säätiön hallituksen sihteeri Päivi Fadjukoff on toiminut keskeisenä henkilönä Keski-Suomen lapsiohjelman edistämiseksi sekä säätiössä että K-S LAPEssa maakunnallisen LAPE-ryhmän puheenjohtajana. Hän on toiminut yliopiston edustajana myös Keski-Suomen hyvinvoinnin osaamiskeskittymän (KeHO) suunnittelutyössä. Se on tärkeä aloite monipuolisen hyvinvointia

edistävän työn kokoamiseksi ja edistämiseksi Keski-Suomessa. Hänen tänä vuonna laatimastaan raportista Hyvinvointiosaamista Suomesta koko maailmalle on peräisin kuva Kumuloituva hyvinvointi. Hyvinvointi alkaa yksilöstä. Hyvinvoivista yksilöistä muodostuu hyvinvoiva yhteisö ja hyvinvoivista yhteisöistä hyvinvoiva yhteiskunta.

Mutta mitä on hyvinvointi? Milloin voimme hyvin ja miksi?

Hyvinvoinnin ulottuvuudet ja edellytykset

Elämässämme on monia ulottuvuuksia. Voisimmeko sanoa, että olemme hyvinvoivia, jos olemme tyytyväisiä fyysiseen kuntoomme ja sosiaalisiin suhteisiimme, meillä on ihmisiä joita rakastaa, saamme nauttia kauneudesta ympärillämme luonnossa ja taiteessa, saamme toimia tehtävissä, joissa voimme käyttää kaikkia kykyjämme, tunnemme toimivamme vastuullisesti muita ihmisiä ja luontoa kohtaan ja meillä on vakaat ja selkiytyneet elämänarvot.

Mikä sitten vaikuttaa hyvinvointikokemuksiimme?

Ensimmäisenä vaikuttavana tekijänä hyvinvoinnille sen eri puolilla on oma toimintamme: saamme liikkua, tavata muita ihmisiä ja tuntea kuuluvamme muiden yhteyteen, rakastaa, kokea kauneutta, opiskella ja käyttää hyväksi oppimaamme ja selkeyttää eettisiä periaatteitamme ja henkisiä arvojamme.

Hyvinvoinnin edellytyksiä ovat myös merkittävät ihmissuhteet. Tarvitsemme niitä voidaksemme kokea hyvinvointia elämän eri puolilla. Yksinäisyys, eristäminen ja syrjäyttäminen ovat pahasta.

Hyvinvoinnin edellytyksiä sen eri puolille luovat myös ulkoiset puitteet, joihin kuuluvat elämän materiaaliset edellytykset, joiden turvaamiseksi teemme työtä, sekä työ itsessään ja siihen liittyvät monet näkökohdat, kuten työpaikan saatavuus, työajat ja työn luonne, työpaikan ilmapiiri ja kokemukset sen johtamisesta, turvalliset ja terveelliset olot, perheenjäsentemme ja muiden läheistemme hyvinvointi, yhteiskunnallisten palvelujen laatu ja saavutettavuus,

esteettisten ja henkisten kokemusten saavutettavuus, oikeudenmukaiset säädökset ja päätökset jne.

Kansikuva selvityksestä
Fadjukoff, P. (2018) [Hyvinvointiosaamista Suomesta koko maailmalle!](#) Edelläkävijänä Keski-Suomen ihmislähtöisen hyvinvoinnin osaamiskeskittymä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Hyvinvointi alkaa lapsesta, jo ennen hänen syntymäänsä, vaikka perustuslakimme ei sitä tunnustakaan. Vanhemmat voivat esimerkiksi päihteiden käytöllä vaurioittaa pysyvästi lapsen elämää. Olemme hyvinvoivia, jos vanhempamme ovat toimineet vastuullisesti meitä kohtaan jo ennen syntymäämme. Syntymän jälkeen elinympäristömme on laajentunut kattamaan vanhemmuuden ja kodin ohella, joidenkin kohdalla ensin kodin ulkopuolisen päivähoidon, mutta kaikkien kohdalla vähintään oppivelvollisuuskoulun ja ammattiin suuntaavan koulutuksen, leikkimis- ja harrastusmahdollisuudet, kodin ulkopuoliset läheissuhteet ja yhteiskunnalliset palvelut.

Hyvinvoinnin ulottuvuudet ja edellytykset

Kehityksemme on vaikuttanut se – ja niin se vaikuttaa nykyistenkin lasten kehitykseen, millainen käsitys lapsesta (alle 18-vuotiaasta) on niillä ihmisillä, joiden kanssa lapset ovat

tekemisissä. Jos käsitys on lapsen toimintaa arvostava ja monipuolista kehitystä ymmärtävä, se edistää heidän kehkeytymistään ihmisiksi, jotka voivat toteuttaa omassa elämässään parhaita puoliaan. Lapset kehittyvät fyysisesti, sosiaalisesti, emotionaalisesti, esteettisesti, kognitiivisesti, eettisesti ja henkisesti. Kaikilla näillä alueilla lapset kokevat enemmän tai vähemmän hyvinvointia aivan kuten aikuisetkin. Hyvät muistot lapsuudesta liittyvät hyvinvointikokemuksiin myöhemminkin.

Hyvinvoinnin edellytykset lapsuudessa – kuten aikuisuudessakin - ovat omassa toiminnassa, merkittävässä ihmissuhteissa ja kasvuympäristön ulkoisissa puitteissa. Ne tulevat esiin kaikissa elinympäristön puolissa kodista yhteiskunnallisiin palveluihin.

Lasten hyvinvoinnin indikaattoreita ja hyvinvoinnin edellytyksiä on analysoitu seminaarin osanottajille etukäteen jaetussa luonnoksessa keskustelua varten. Tehtävämme on miettiä sitä, millaisessa muodossa lapsiohjelma pyrittäisiin sisällyttämään maakuntaohjelmaa täsmentävään toimeenpanosuunnitelmaan (TOPSU) ja millainen maakunnallinen lapsistrategia voitaisiin hyväksyä myös omana itsenäisenä asiakirjanaan täällä Keski-Suomessa. Tavoitteenamme on, että mahdollisimman monet Keski-Suomessa eläneet lapset saisivat lapsuudestaan paljon hyvinvointimuistoja ehtymättömäksi evääksi elämälleen.

Toisena aiheenamme on, miten uudet tutkimustulokset saataisiin käyttöön lasten hyvinvointia edistävän toiminnan eli toimintastrategioiden kehittämiseksi tutkimuspohjaisiksi siten, että voisimme uskoa strategian tuottavan toivottua lasten hyvinvoinnin paranemista.

Vaikka tänään pohdimme näitä kysymyksiä keskisuomalaiselta perustalta, kuten Haukkalan säätiön säännöissä edellytetään, voimme aloitteillamme ja toiminnallamme antaa esimerkkiä muillekin, ja nousta vaikuttamaan yleisemmällä tasolla, aivan kuin lintu säätiön logossa on nousemassa korkeuksiin. Valtioneuvosto on päättänyt käynnistää kansallisen lapsistrategian valmistelun seuraavaa hallitusta varten lapsi- ja perhemyönteisen yhteiskunnan vahvistamiseksi ja asettanut sitä varten laajan ohjausryhmän, jossa yliopisto ja Haukkalan säätiö ovat hyvin edustettuina. Ehkä voisimme antaa tukea myös tälle työlle.

Toivotan kaikille hyvää seminaarikokemusta hyvinvoinnin äärellä.